

Умеће отргнуто од заборава

Ажурирано пре 1 час 2 минуте

СТАПАР: У оквиру пројекта „Очување и ревизалитација стапарског ћилима“ који заједно реализују Град Сомбор и Етно мрежа Србије,

у Стапару крај Сомбора се од 24. септембра до данас одржава Ткачка колонија на којој учествује десетак ткаља. Оне под будним оком инструкторке Славице Ћирић, директорке Занатске задруге за израду ћилима из Пирота, од заборава штите умеће ткања ћилима. Колонија се, уз подршку Амбасаде Аустралије, Националне алијансе за локални економски развој (НАЛЕД) и Удружења жена „Стапарке“, организује зарад промовисања традиционалног ћилимарства, како би се стапарски ћилим сачувао од заборава, а намера је да ова иницијатива добије сталан карактер.

1 / 2

- Пре нешто више од годину дана кренули смо од мале приче у којој смо добили велику подршку жена из Пирота, али су вредност нашег

Представници Града Сомбора подржавају овај пројекат, Фото: М. Миљановић

подухвата препознали и пријатељи из амбасаде Аустралије и наше сомборске локалне самоуправе- каже Снежана Аперлић, председница УЖ „Стапарке“, окружена са педесетак изложених старих стапарских ћилима у звучној атмосфери лупкања ткачких разбоја. - Трудимо се да сачувамо од заборава умеће израде стапарских ћилима, без којих се није могао замислити девојачки штафир. По броју ћилима који су се доносили у мираз се и процењивало богатство породице из које девојка долази, а како су се обично ћилими правили у пару, обичај је био да кум на поклон увек добија два ћилима.

„Стапарке“ чувају традицију везану за израду ћилима и процењују да у овом селу по кућама постоји негде преко 2.000 старих ћилима и поњавица. Многи су старији од сто година, пошто и у условима интензиваног коришћења свака од страна ћилима израђеног природном вуном може да служи 50 година, што његово трајање продужава на читав век.

О томе како су се на једном месту нашли пиротски и стапарски ћилим и детаље у вези овог некада незаобилазног дела имобилијара угледнијих кућа говорила је Славица Ћирић, директорка Занатске задруге за израду пиротског ћилима:

- Сличности су велике, јер се и стапарски и пиротски ћилим базирају на флоралним, цветним мотивима, док му геометријске шаре, за које се верује да потичу од пре пет векова, служе за „повезивање“ мотива. Разлика је највише у самом разбоју, пошто у Пироту користимо вертикални, док су преци наших драгих пријатељица у Стапару користили хоризонталне разбоје.

У свет ћилимарства страствено се упутила Ана Илић Пањковић, иначе дипломирани струковни инжењер дизајна текстила и одеће, која већ шест и по година у својој занатској уметничкој радионици „Рустикана“ комбинује нове и традиционално израђене материјале.

- Израда самих ручно тканих ћилима тренутно није профитабилна, али захваљујући средствима и субвенцијама

до којих се стиже учешћем на конкурсима државе и локалне самоуправе, могуће је више поради на брендирању оваквих умотворина, што би у неким развијенијим стадијумима био предуслов за обезбеђивање егзистенције ткаља- сигурна је Ана Илић Пањковић, чије су креације биле својевремено представљене и у Лондону. Она наглашава да је неопходна константна подршка државе у оваквим пројектима.

Да је велики потенцијал у стапарском ћилимарству препознат пре свега у Сомбору, потврђује Немања Сарач, сомборски градски већник задужен за културу.

- Уз несебичну помоћ пријатеља из аустралијске амбасаде пуним капацитетом подржавамо овај пројекат, за који се надамо да ће већ следеће године моћи да постане самоодржив. Намера нам је да управо овакве производе старог уметничког заната уврстимо у палету такозваних дипломатских поклона, што би, поред ревитализације села и економског оснаживања жена, допринело и заштити наше културне баштине - открио је Сарач намере сомборске локалне самоуправе. Са тим ставом се сложио и помоћник градоначелника Владислав Живановић, који је пружио подршку овогодишњој ткачкој колонији, за коју постоји план да постане традиционална.

М. Миљеновић

Најлепши Бокин ћилим

Цео пројекат од почетка подржава амбасадорка Аустралије у Београду Јулија Фини, па је на овој ткачкој колонији, како сама каже, ипресионирана умећем и страшћу овдашњих и пиротских жена добила најтежи задатак - да оцени и уз помоћ колега из жирија, међу педесетак изложених, одабере најлепши стари стапарски ћилим.

Награда је отишла у руке Вере Волић-Облишар, чији је ћилим ткан у Стапару још у 19 веку, у њену породицу дошао као мираз. Како се у Стапару фамилије препознају више по надимцима него по презименима, награђена је, зарад овдашње јавности, морала да нагласи да ћилим долази из Бокине куће.